

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Kristiina Säkkinen

Kahdenkertaisen kirjanpidon toteutus ja verolaskelmien laatiminen case-yritykselle

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Kristiina Säkkinen

Kahdenkertaisen kirjanpidon toteutus ja verolaskelmien laatiminen case-yritykselle, 32 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2014

Ohjaajat: Lehtori Teija Launiainen, Saimaan ammattikorkeakoulu, Joni Komulainen, JK Valo ja Sähkö

Opinnäytetyössä toteutettiin case-yrityksen vuoden 2013 kahdenkertainen kirjanpito suoriteperusteisesti. Case-yrityksenä opinnäytetyössä oli toiminimi JK Valo ja Sähkö, jonka yhdenkertaisesta kirjanpidosta on aiemmin huolehtinut yrittäjä itse. Kyseinen tapa ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ole riittävä keino pysyä ajan tasalla yrityksen asioista, joten kahdenkertaiseen kirjanpitoon siirtyminen oli välttämätöntä. Opinnäytetyössä laadittiin teoreettiset vertailulaskelmat vuoden 2013 yritystulosta maksettavista veroista ja selvitettiin, mikä tapa johtaisi yrityksen kannalta edullisimpaan vaihtoehtoon.

Opinnäytetyö toteutettiin sekä toiminnallisesti että kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivista tutkimusta käytettiin teorian kokoamisessa ja toiminnallinen osuus tehtiin kirjanpidon toteutuksena ja verolaskelmien laatimisena Excelin avulla. Työn empiriaosassa raportoidaan työn toteutuksen vaiheista, lopputuloksesta ja pohdinnasta.

Kirjanpito saatiin toteutettua Excelissä mutta todettiin että liiketoiminnan laajenemisen myötä Merit Aktiva -kirjanpito-ohjelman käyttö tulevaisuudessa on parempi ratkaisu. Verolaskelmat osoittivat hyötynsä yrityksen verosuunnittelussa ja niiden avulla selvitettiin yrityksen kannalta edullisin vaihtoehto.

Asiasanat: Yksityinen elinkeinonharjoittaja, kahdenkertainen kirjanpito, tulovero-

Abstract

Kristiina Säkkinen

Elaboration of double-entry accounting and tax calculations for a case company, 32 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2014

Instructors: Ms Teija Launiainen, Senior Lecturer, Joni Komulainen, JK Valo ja Sähkö

The purpose of this study was to implement the case company's 2013 book-keeping both on double-entry and accrual basis. The case company was JK Valo ja Sähkö, whose single entry accounting was previously taken care of by the entrepreneur himself. However, this method is not sufficient in the long run to keep up to date with business issues, so double-entry accounting shift was necessary. The thesis was prepared to compare the theoretical calculations for the 2013 corporate income taxes to be paid, and to find out which way would be the least expensive option for the company.

The study was carried out both functionally and as a qualitative research. Qualitative research was used to assemble the theoretical base which was then executed in the implementation of the accounting and tax calculations in Excel. The empirical part of the study is a report which includes the different phases done in the process, end results and conclusions.

As a result of this thesis the accounting was implemented in Excel, but it was found that with the business expansion, using of the Merit Aktiva accounting program in the future is a better solution. Tax calculations showed their benefits in the company's tax planning and were used to determine the most advantageous solution for the company.

Keywords: Sole trader, Double-entry Accounting, Income taxation

Sisällysluettelo

1 Johdanto	5
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus.....	5
1.2 Opinnäytetyössä käytettävä menetelmä	6
2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja verokäytännöt.....	7
2.1 Yritystulon verotus	7
2.2 Arvonlisäverovelvollisuus.....	9
3 Kirjanpitovelvollisuus.....	12
3.1 Kirjanpidon tekniikka ja toteutus	12
3.2 Tilikausi ja tilinpäätös.....	14
3.3 Yrityksen vaihto-omaisuuden käsittely kirjanpidossa	15
3.4 Yksityisöt ja -sijoitukset: kuinka yrittäjä hallinnoi yrityksen varoja	16
4 JK Valo ja Sähkö.....	17
4.1 Kirjanpidon toteutus	18
4.2 Verolaskelmien toteutus	23
4.3 Yrityksen tulevaisuuden näkymät	26
5 Pohdinta ja yhteenveto	29
Lähteet.....	31

1 Johdanto

Opinnäytetyön aihe käsittelee case-yrityksen kirjanpitoa ja sen toteutusta. Halusin opinnäytetyöni liittyvän kirjanpitoon, sillä se on ollut opinnoistani mieleisintä. Aihe löytyi sattumalta omasta lähipiiristä ja rajautui luontevasti toiminimen kirjanpitoon. Case-yrityksenä opinnäytetyössäni on JK Valo ja Sähkö, jonka Joni Komulainen perusti vuoden 2012 lopulla tarkoituksenaan maahantuoda ledvalaisimia sekä tarjota sähköasennuspalveluja. Hänellä ei ole aiempaa kokemusta yritystoiminnasta, ja opinnoissani hankkimat tiedot tukevat mainiosti tuotetta yrittäjää. Valitsin aiheen saadakseni käytännön kokemusta kirjanpidosta, ja opinnäytetyö on hyvä mahdollisuus soveltaa ja syventää koulussa opittuja asioita, koska tulevaisuudessa toimin JK Valo ja Sähkön kirjanpitäjänä. Opinnäytetyöprosessi luo minulle varmasti selvemmän kuvan kirjanpidosta, ja uskon sen antavan minulle varmuutta ja rohkeutta työnhakuun tulevaisuudessa. Opinnäytetyöstä tulee siis olemaan hyötyä sekä yrittäjälle itselleen että minulle.

Työssä käsitellään myös yksityisen elinkeinonharjoittajan verotusta sekä yleisesti että case-yrityksen näkökulmasta. Kahdenkertainen kirjanpito mahdollistaa yrityksen nettovarallisuuden laskennan, jonka perusteella voidaan määrittää yritystulon pääomatulon osuus. Vuoden 2013 yritystulo verotettiin kokonaisuudessaan yrittäjän ansiotulona, mutta tarkoitus on tarkastella jälkepäin, olisiko osa yritystulosta kannattanut lukea pääomatuloksi.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä case-yrityksen vuoden 2013 kirjanpito kahdenkertaisena suoriteperusteisesti Excelin avulla. Yrittäjä on pitänyt yhdenkertaista kirjanpitoa yrityksen tuloista ja menoista. Kyseinen tapa ei kuitenkaan anna toiminnasta tarpeeksi selvää kuvaa, sillä esimerkiksi varaston seuranta puuttuu kokonaan. Kahdenkertainen kirjanpito mahdollistaa yrityksen varojen ja velkojen seuraamisen taseen avulla. Myös tulevaisuutta ajatellen kahdenkertainen kirjanpito on välttämätöntä, sillä se on edellytys esimerkiksi yritysmuodon muutokselle. Kirjanpidon tekemistä varten toteutan helppokäyttöisen taulukkopohjan Exceliin. Kirjanpidon pohjalta laadin tuloslaskelman ja taseen.

Työn tavoitteena on myös tehdä teoreettinen laskelma kolmena eri versiona vuoden 2013 yritystulosta maksettavista veroista. Näin siksi, koska pääomatuloksi voidaan katsoa joko 0, 10, tai 20 prosentin vuotuinen tuotto yrityksen nettovarallisuudelle. Tavoitteena on laskea, kuinka eri verotusvaihtoehdot vaikuttavat maksettavan veron määrään ja selvittää, mikä tapa johtaisi yrityksen kannalta edullisimpaan vaihtoehtoon. Laskelmat tehdään suuntaa antaviksi, sillä tarkkojen verojen määrittäminen on vaikeaa ennen lopullisen verotuspäätöksen saamista. Laskelmat toteutan Excelissä ja niiden tarkoitus on olla apuna myöhemmin yrityksen verotusta suunniteltaessa.

Yrittäjä on ammatinharjoittaja, joten opinnäytetyössä käsitellään kirjanpitoa ja verotusta vain yksityisen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta. Työssä ei kuitenkaan käsitellä ammatinharjoittajien kirjanpitoa koskevia huojennuksia, sillä tarkoitus on toteuttaa kirjanpito yleisten säännösten mukaisesti.

1.2 Opinnäytetyössä käytettävä menetelmä

Opinnäytetyön toteutus on toiminnallinen, minkä tuloksena syntyy yrityksen kahdenkertainen kirjanpito. Toiminnallisen osuuden tukena käytän laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen osa-alue toteutuu kirjallisuuteen ja internetlähteisiin paneutumalla, joiden avulla syntyy työn teoriaosuus. Työni aihetta käsittelevää aineistoa löytyy erittäin paljon, mutta työssä käydään läpi vain case-yrityksen kannalta keskeisimmät asiat.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa hyödynnän teoriasta saamaani tietoa, jonka pohjalta toteutan case-yrityksen kirjanpidon sekä verolaskelmien teon Excelin avulla. Työn empiriaosuus koostuu raportista, jossa selostan työn toteutuksen vaiheet, lopputuloksen ja pohdinnan. Raportissa tarkastellaan myös yrityksen tulevaisuudensuunnitelmia ja pohditaan, miten ne vaikuttavat liiketoimintaan.

2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja verokäytännöt

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana pidetään sekä ammatinharjoittajaa että liikkeenharjoittajaa. Ammatinharjoittaminen määritellään pienimuotoisemmaksi toiminnaksi kuin liikkeenharjoittaminen. Esimerkkejä ammatinharjoittajista ovat muun muassa taksiautoilijat, hierojat, kampaajat ja lääkärit. Ammatinharjoittajalla ei tyypillisesti ole omaa toimipistettä myynti- tai valmistustoimintaa varten toisin kuin liikkeenharjoittajalla. (Mäkinen, Stenbacka & Söderström 2007, 149.) Erona voidaan myös pitää sitä, että henkilökohtaisella ammattitaidolla on suurempi merkitys ammattitoiminnassa kuin liiketoiminnassa. Toimintamuoto ratkaistaan kuitenkin tapauskohtaisesti tarkastelemalla toiminnan yksilöllisiä piirteitä. (KILA 1994/1275.)

Juridisesta näkökulmasta ammatinharjoittajalla ja liikkeenharjoittajalla ei ole eroa, koska liiketoimintaa harjoitetaan ilman yhtiötä eikä erillistä oikeushenkilöä synny. Ammatin- ja liikkeenharjoittajia kutsutaan myös toiminimiksi. Toiminimi ei kuitenkaan tarkoita yhtiön perustamista, vaan toiminnan harjoittamista kaupparekisteriin merkityllä nimellä. (Salin 2008, 10 - 11.) Toiminimellä toimiva yrittäjä solmii siis kaikki sopimukset omalla nimellään ja vastaa sitoumuksistaan kaikella yritystoimintaan kuuluvalla ja henkilökohtaisella omaisuudellaan. Toiminimen perustaminen on helppoa, koska se ei vaadi erillistä perustamisasiakirjaa tai muita perustamiseen liittyviä muodollisuuksia. Perustamisesta riittää lomakkeella tehty ilmoitus kaupparekisteriin. (Toiminimen perustaminen ja vastuut 2013.)

2.1 Yritystulon verotus

Yksityisen elinkeinonharjoittajan yrityksen tuottama voitto jaetaan pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin ja verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa. Pääomatulo-osuus määritetään ensin. Pääomatuloksi katsotaan pääsääntöisesti 20 %:n vuotuinen tuotto yrityksen nettovarallisuudelle. Yrittäjän sitä vaatiessa pääomatulo-osuudeksi voidaan katsoa myös vain 10 %:n tuotto nettovarallisuudelle. Vuotuinen tuotto on laskettu 12 kuukauden pituiselle tilikaudelle. Jos tilikausi on tätä lyhyempi tai pidempi, se muuttaa myös pääomatulo-osuus pro-

senttia. Jos tilikauden pituus on esimerkiksi 9 kuukautta, laskentakaava olisi seuraava:

$$9/12 * 20 \% = 15 \%$$

Nettovarallisuuden tuotto prosentti olisi siis tässä tapauksessa 20 %:n sijaan 15 %. (Tikkanen & Salin 2002, 51.) Yritystulo on myös mahdollista vaatia kokonaan katsottavaksi ansiotulona. Yrittäjä voi siis laskea, mikä näistä vaihtoehdoista johtaa verotuksessa edullisimpaan lopputulokseen.

Nettovarallisuuden laskentaperusteena on yrityksen verovuotta edeltäneen vuoden nettovarallisuus. Jos kyseessä on yrityksen ensimmäinen vuosi, pääomatulo-osuus lasketaan kyseisen verovuoden päättyessä olevan nettovarallisuuden perusteella. Nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen kirjanpidossa olevista varoista vähennetään velat. Yrittäjän yksityistalouteen kuuluvia varoja tai velkoja ei oteta laskennassa huomioon. Erät arvostetaan laissa säädetyllä tavalla. (Tuloverolaki 38 §; yrityksen verotietopaketti 2013, 71.) Nettovarallisuuden lasketaan mukaan summa, joka vastaa 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä (Tuloverolaki 41 §).

Pääomatuloa verotetaan 30 % verokannan mukaan 50 000 euroon saakka (v. 2013), ja tämän ylittävältä osalta 32 %. Vuonna 2014 raja-arvo aleni 40 000 euroon (Yritys- ja osinkoverotuksen muutoksia 2013.)

Ansiotulo-osuus elinkeinotoiminnan tuloksesta lisätään yrittäjän muihin ansiotuloihin ja verotus kaikista ansiotuloista tapahtuu kokonaisuutena. Puhdas verotettava ansiotulo saadaan laskettua, kun siitä vähennetään tulonhankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Näitä kutsutaan myös luonnollisiksi vähennyksiksi. Ansiotuloista maksetaan veroa monelle taholle. Valtiolle veroa maksetaan progressiivisen taulukon mukaan ja kunnalle kuntakohtaisen veroprosentin mukaan. Verovelvollisen kuuluessa evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon hän maksaa myös kirkollisveroa. (Henkilöasiakkaan vero-opas 2013.) Lisäksi ansiotuloista maksetaan Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutusmak-

sua, joka koostuu sairaanhoitomaksusta sekä päivärahamaksusta (Sairausvakuutusmaksu vuonna 2013).

Verojen maksu tapahtuu erissä pitkin kalenterivuotta ennakonkantomana. Ennakoverojen suuruus määräytyy elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen perusteella. Pohjana ennakoille käytetään joko edellisvuoden verotuksen tulotietoja tai toimintaa aloitettaessa yrittäjän arviota verotettavasta tuloksesta. Verohallinto toimittaa verovelvolliselle tilisiirtolomakkeet eli ennakoveroliput, joiden mukaan ennakoverot maksetaan kahdessa tai useammassa erässä. Ennakoverojen tulisi vastata mahdollisimman tarkasti lopullisia veroja. Jos vuoden kuluessa näyttää siltä, että toiminnan tulos ei vastaa arviota, on ennakoihin mahdollista hakea muutosta verovirastosta. Jos ennakkoja on maksettu vuoden aikana liikaa, verovelvollinen saa veronpalautusta. Liian vähän maksetuista ennakoista verovelvollinen joutuu maksamaan jäännösveroa. (Tikkanen & Salin 2002, 38.)

Vaihtoehtona ennakonkannolle sivutoiminen ammatinharjoittaja voi maksaa yritystoiminnan tuloksesta ennakoveroa muiden palkkatulojen ohessa ennakonpidätyksenä. Tämä tarkoittaa, että arvioitu yritystoiminnan tulos huomioidaan yrittäjän kokonaisansiotuloissa ja veroprosentti määräytyy sen mukaan.

Verovuoden päätyttyä yrittäjän on tehtävä ja palautettava tuloveroilmoitus harjoittamastaan elinkeinotoiminnasta huhtikuun alkuun mennessä, tilikauden alkamis- tai päättymisajankohdasta riippumatta. Erityisen syyn nojalla palautusaikaa voi myös hakea myöhemmäksi. (Veroilmoituksen antaminen – liikkeen- tai ammatinharjoittaja 2012.)

2.2 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, joka peritään kuluttajalta tavarain tai palvelun ostamisen yhteydessä. Vero sisällytetään hyödykkeen myyntihintaan, jonka yritys tilittää myöhemmin valtiolle. Arvonlisävero ei siis jää verovelvollisen rasiukseksi, vaan sen maksaa hyödykkeen lopullinen kuluttaja. Verovelvollinen yritys saa vastaavasti vähentää arvonlisäveron niistä hyödykkeistä, jotka on ostettu toiselta verovelvolliselta yritykseltä liiketoimintaa varten. Tällä tavoin väl-

tetään verojen maksun kertaantuminen. Valtiolla yritys tilittää myytyjen tuotteiden ja ostettujen hyödykkeiden arvonlisäveron erotuksen. (Yrityksen verotietopaketti 2013, 140 – 141.)

Yleinen tavaroiden ja palveluiden veroprosentti on 24. Elintarvikkeiden, rehujen, ja ravintolapalveluista suoritettava vero on 14 prosenttia. 10 prosentin alennettua verokantaa sovelletaan mm. majoituspalveluihin, kirjoihin, viihdepalvelujen pääsymaksuihin ja lääkkeisiin. (Arvonlisäverokantojen muutos 1.1.2013.)

Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoitaudutaan kirjallisella perustamis- tai muutoslomakkeella, jonka jälkeen verovirasto merkitsee verovelvollisen arvonlisäverorekisteriin (Murtomäki 2007, 27).

Arvonlisäverovelvolliseksi ei tarvitse hakeutua, jos liiketoiminta on vähäistä ja liikevaihto jää alle 8 500 euron tilikaudessa. Raja on laskettu 12 kuukauden mukaan, joten tilikauden ollessa tätä pitempi tai lyhyempi se muutetaan vastaamaan 12 kuukauden jaksoa. Tilanteissa, joissa yrityksen liikevaihto on arvioitu vähäiseksi mutta ylittääkin 8 500 euron rajan kesken tilikauden, on arvonlisävero suoritettava koko tilikauden ajalta eikä vain rajan ylittävältä osalta. Tämän vuoksi on tärkeää, että liikevaihto arvioidaan realistisesti hyvissä ajoin tilikauden alkaessa. Yritys voi kuitenkin hakeutua vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka liikevaihto jäisikin alle 8 500 euron. (Vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta 2011.)

Jos yrityksen tilikauden veroton liikevaihto jää alle 22 500 euron, verovelvollinen on oikeutettu alarajahuojennukseen eli saamaan takaisin osan tilittämistään arvonlisäveroista. Huojennus lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{tilikauden tilitettävä vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 8500 \times \text{tilikauden tilitettävä vero})}{(22\,500 - 8\,500)}$$

Verovelvollinen laskee huojennuksen itse ja ilmoittaa sen tilikauden viimeisen kausiveroilmoituksen yhteydessä. (Arvonlisäverolaki 14 a luku 149 a §, 149 b §.)

Arvonlisäverolain 22 Luvun 209 §:n mukaan kirjanpito tulee järjestää niin, että siitä saadaan vaikeuksitta selville veron määräämistä varten tarvittavat tiedot. Kirjanpidossa eri arvonlisäverokantojen myyntejä ja ostoja on hyvä käsitellä omilla tileillään. Kirjausten, jotka vaikuttavat tilitettävän veron määrään, tulee perustua kirjanpitolain mukaisiin tositteisiin.

Veron määrään vaikuttavat liiketapahtumat tulee kirjata kirjanpitoon aikajärjestyksessä kuukausikohtaisesti kohdekuukautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivään mennessä, sillä samaan päivään mennessä on annettava kyseisen jakson kausiveroilmoitus ja tilitettävä kohdekuukauden arvonlisävero. Pienet yritykset, joiden kirjanpitolain mukainen liikevaihto on enintään 25 000 euroa, voivat antaa kausiveroilmoituksen ja maksaa verot kerran kalenterivuodessa tai neljännesvuosittain. (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011, 39 - 42.)

Tilitettävän arvonlisäveron perusteena olevat myynnit ja ostot kohdistetaan suoriteperusteen mukaan sille kuukaudelle, jolloin hyödyke on vastaanotettu tai luovutettu. Tämä tarkoittaa käytännössä laskutusperusteen käyttöä, sillä kirjatukset tehdään laskun päivän mukaan. Poikkeuksena tästä ovat ennakkomaksut, jotka kohdistetaan maksuperusteen mukaan sille kuukaudelle, jolloin maksu on tapahtunut. (Tikkanen & Salin 2002, 33 - 34.)

Arvonlisäverovelvollisuus vaikuttaa myös tilanteisiin, joissa yrittäjä ottaa myytäväksi tarkoitettuja tuotteita yksityiskäyttöön. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ottaessa yrityksestä hyödykkeitä omaan käyttöönsä, se rinnastetaan myynniksi. Tämän vuoksi hänen on suoritettava vero omaan käyttöön otosta ja ilmoitettava se kausiveroilmoituksessa myyntien tavoin. Arvonlisäveroa ei kuitenkaan tarvitse suorittaa vähäisestä tavaroiden tai palveluiden omasta käytöstä, jonka raja on 850 euroa vuodessa. Tämän ylittävältä osalta arvonlisävero on suoritettava. (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011, 18.)

3 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa (Kirjanpitolaki 1 Luku 1 §). Tämän vuoksi myös yksityiset elinkeinonharjoittajat ovat toiminnastaan kirjanpitovelvollisia. Kirjanpitovelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta pitää juoksevaa kirjaa toiminnan tuloista ja menoista tilikauden aikana. Tilikauden päätyttyä on myös tehtävä tilinpäätös. Kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetus säätelevät sen, minkä mukaan kirjanpitoa on pidettävä. Kirjanpitovelvollisen on myös kirjanpitolain mukaan noudatettava hyvää kirjanpilotapaa. Sitä ei kuitenkaan ole määritelty erikseen laissa, vaan hyvää kirjanpilotapaa ohjaa kirjanpitolautakunta (KILA), joka toimii kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä. (Mäkinen ym. 2007, 9.)

Kirjanpitolautakunnan antaman lausunnon 2005/1757 mukaan toiminimen kirjanpitovelvollisuus ja samalla ensimmäinen tilikausi alkaa hetkestä, jona ensimmäinen osto- myynti- tai rahoitustapahtuma on syntynyt. Yksityistalouteen liittyviä tapahtumia ei tule ottaa mukaan ammatin- tai liikkeenharjoittajan kirjanpitoon, vaan hän kirjaa vain ne tapahtumat, jotka kuuluvat elinkeinotoimintaan (Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2011).

3.1 Kirjanpidon tekniikka ja toteutus

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa jokaisesta liiketapahtumasta tehdään kirjaus aina vähintään kahdelle tilille. Jokaisella tilillä on kaksi puolta, jonka vasemman, eli debet-puolen kirjaus esittää aina rahan käytön ja oikean eli kredit-puolen kirjaus rahan lähteen. Sama liiketapahtuma kirjataan siis yhden tilin debet-puolelle veloituskeksi ja toisen tilin kredit-puolelle hyvitykseksi. Kirjattava rahamäärä on myös mahdollista jakaa useammalle tilille. Molempien puolien kirjausten tulee kuitenkin olla saman suuruiset, jotta niiden erotus on nolla. (Salin 2008, 22 - 23.)

Kirjanpito on mahdollista toteuttaa joko suorite- tai maksuperustetta noudattaen. Suoriteperusteen mukaan meno kirjataan silloin, kun tuotannon tekijä vastaanotetaan. Tulo kirjataan vastaavasti silloin, kun myyty suorite luovutetaan asiak-

kaalle. (Kirjanpitolaki 2 Luku 3 §.) Kirjauksen tositteena toimii saatu tai annettu lasku. Käytännössä tämä tarkoittaa siis laskutusperusteen käyttöä. Tilikauden aikana on myös mahdollista noudattaa suoriteperusteen sijaan maksuperusteista kirjanpitoa. Maksuperusteisessa kirjanpidossa liiketapahtumat kirjataan sitä mukaa, kun rahaa liikkuu. Tilinpäätös on kuitenkin laadittava suoriteperusteen mukaan, jotta tuotot ja kulut tulevat kohdennetuksi oikealle tilikaudelle. (Tomperi 2004, 51.)

Kirjaukset tehdään päiväkirjaan aikajärjestyksessä, ja pääkirjaan asiajärjestyksessä. Jos kaikki maksut kulkevat pankkitilin kautta, aikaa kirjausten tekemiseen on aina neljä kuukautta kunkin kalenterikuukauden päättymisestä. Käteisellä rahalla suoritettavat maksut on kuitenkin kirjattava päiväkirjaan viivytyksettä. (Kirjanpitolaki 2 Luku 4 §; Salin 2008, 14.)

Jokainen kirjaus perustuu aina tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Tositteeseen tulee olla päivätty ja se tulee numeroida kirjanpidossa. Menotositteesta tulee käydä ilmi, mitä on ostettu, ja tulotositteesta, mitä on myyty. Myös ostetun tai myydyin suoritteiden luovutusajankohdan on käytävä ilmi tositteesta tai sen liitteestä. Tositteeseen tulee olla maksun saajan tai pankin antama. Mikäli tämä ei ole mahdollista, on yrittäjän tehtävä ja varmennettava tositteita itse omalla allekirjoituksellaan. Verottaja voi kuitenkin pitää itse tehtyjä tositteita epäluotettavina, joten niiden tekemistä tulisi välttää. (Kirjanpitolaki 2 Luku 5 §; Salin 2008, 19.)

Kirjanpitovelvollisen on laadittava tililuettelo tilikauden aikana käytetyistä tileistä. Tilin nimi kertoo yleensä sen, millaiset liiketapahtumat kyseiselle tilille kirjataan. Tililuettelon laajuus ja yksityiskohtaisuus riippuu aina yritystoiminnan luonteesta ja siitä, kuinka tarkasti ja eritellysti menoja ja tuloja halutaan seurata. Kaikki tilit jaetaan vielä tulostileihin ja tasetileihin sen perusteella, kumpaan ne tilinpäätöksessä päätetään. (Tomperi 2004, 47.)

3.2 Tilikausi ja tilinpäätös

Kahdenkertaista kirjanpitoa noudattavan kirjanpitovelvollisen tilikauden pituus on yleensä 12 kuukautta. Toiminnan aloittaminen, lopettaminen tai tilinpäätöksen ajankohdan muuttaminen ovat poikkeustapauksia, jolloin tilikausi voi olla tätä pitempi tai lyhyempi. Tilikauden pituus ei kuitenkaan voi ylittää 18 kuukautta. (Kirjanpitolaki 1 Luku 4 §.) Yhdenkertaista kirjanpitoa noudattavan ammatinharjoittajan tilikausi on aina kalenterivuosi (Kirjanpitolaki 7 Luku 1§). Kirjanpitolakia on kuitenkin muutettu 31.12.2004 niin, että myös yhdenkertaista kirjanpitoa noudattavan ammatinharjoittajan tilikausi voi olla kalenterivuotta lyhyempi tai pidempi toimintaa aloittaessa tai lopettaessa (Salin 2008, 12).

Tilinpäätöksen tarkoitus on antaa oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (Kirjanpitolaki 3 Luku 2 §). Kirjanpitolain 3 Luvun 6 §:n mukaan kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan tulee laatia tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, liitetiedot sekä taseerittelyt. Ammatinharjoittajat ovat pieniä kirjanpitovelvollisia, joten heidän ei tarvitse laatia toimintakertomusta tai rahoituslaskelmaa. Ammatinharjoittajat eivät myöskään lähtökohtaisesti ole tilintarkastusvelvollisia.

Kirjanpitoasetus säätelee tilinpäätösasiakirjojen laatimisesta. Kahdenkertaista kirjanpitoa noudattavan ammatinharjoittajan on mahdollista laatia tuloslaskelma ja tase lyhennyksessä muodossa. Koska veroilmoitukseen molemmat on kuitenkin merkittävä normaalipituisina, ammatinharjoittajan on suositeltavaa käyttää normaalipituisia tuloslaskelma- ja tasekaavoja. (Salin 2008, 113 - 123.)

Liitetietojen avulla varmistetaan oikean ja riittävän kuvan välittyminen tilinpäätöksen lukijalle. Yksityiset elinkeinonharjoittajat ovat oikeutettuja esittämään liitetiedot lyhennettyinä. Vähimmäisliitetietovaatimukset ammatinharjoittajille ovat seuraavat:

1. annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset

2. peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaan rahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia. (Kirjanpitoasetus 2 luku 11 §.)

Tilinpäätöstä varmentamaan laaditaan tase-erittelyt (Kirjanpitolaki 3 Luku 13 §). Kirjanpitoasetuksen 5 Luvun 1 §:n mukaan taseessa olevat varat, velat ja pakolliset varaukset tulee luetteloida yksityiskohtaisesti. Tase-erittelyt voidaan vaihtoehtoisesti tehdä myös niin, että ne sisältävät vain kyseisten erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana.

Yrittäjän tulee allekirjoittaa ja päivätä tilinpäätös. Tilinpäätös sisällytetään tasekirjaan, jonka sivut ja aukeamat tulee numeroida. Tasekirjaan sisällytetään myös luettelot tositteiden lajeista, kirjanpitokirjoista ja tiedot niiden säilytystavoista. Tasekirja sidotaan välittömästi tilinpäätöksen valmistuttua. (Kirjanpitolaki 3 Luku 8 §.) Kirjanpito- ja tasekirjat tulee säilyttää vähintään 10 vuotta tilikauden päätyttyä. Myös tililuettelo tulee säilyttää vähintään sama aika. Tositteiden säilytysaika on vähintään kuusi vuotta kyseisen tilikauden päättymisestä. (Kirjanpitolaki 2 luku 10 §.)

3.3 Yrityksen vaihto-omaisuuden käsittely kirjanpidossa

Yrityksen vaihto-omaisuuteen luetaan asiakkaille myytäviksi tarkoitettut hyödykkeet (Kirjanpitolaki 4 luku 5 §). Yritys tekee vaihto-omaisuushankintoja pitkin tilikautta ja ne merkitään kirjanpitoon ostoina. Tilikauden lopussa varasto inventoidaan ja selvitetään tavaroista maksettu hinta eli hankintameno. Hyödykkeet arvostetaan joko hankintahintaan tai sitä alempaan luovutushintaan. (Salin 2008, 86.) Hankintamenoa ei kirjata tuloslaskelmaan kuluksi niiden hyödykkeiden osalta, jotka vielä tilikauden lopussa ovat varastossa, vaan kuluksi kirjaaminen tapahtuu vasta sillä tilikaudella, jonka aikana kyseiset hyödykkeet myydään. Tätä kutsutaan hankintamenon jaksottamiseksi. (Kirjanpitolaki 5 Luku 6 §.)

Tilinpäätöshetkellä varastossa olevilla tuotteilla on tilikauden aikana voinut olla monta eri ostohintaa, joten niiden varsinainen hankintameno voi olla vaikea sel-

vittää. Kirjanpidon näkökulmasta varaston arvostamisessa on mahdollista käyttää kolmea eri vaihtoehtoa. FIFO-periaatteen (first in first out) mukaan hyödykkeet on myyty siinä järjestyksessä, missä ne on hankittu. Tämän vastakohta on LIFO-periaate (last in first out), jonka mukaan hyödykkeet on luovutettu päinvastaisessa järjestyksessä. Kolmas tapa on käyttää tuotteiden arvostamisessa keskihintaperiaatetta, jossa hyödykkeiden hankintamenoksi lasketaan niistä maksettu painotettu keskiarvo. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 87.)

EVL 14 §:n mukaan verotuksessa on kuitenkin mahdollista käyttää vain FIFO-periaatetta, ellei verovelvollisella ole esittää riittävää näyttöä hyödykkeiden todellisesta käyttöjärjestyksestä. Tämän vuoksi FIFO-periaatteen käyttäminen myös kirjanpidossa on suositeltavin vaihtoehto (Leppiniemi 2002).

Kirjanpidossa taseen varoihin kuuluva varastotili on niin sanottu lepäävä tili, mikä tarkoittaa, että tilikauden aikana sille ei tehdä yhtään kirjausta. Ainoat kirjaukset kyseiselle tilille tehdään tilikauden lopussa inventaarion yhteydessä ja tilikauden alussa alkusaldoja kirjattaessa. Tilikauden lopussa verrataan, onko varasto kasvanut vai pienentynyt tilikauden aikana. Erotus oikaisee varastotilin saldoa. Vastatilinä varasto-kirjaukselle on tulostilille päätyvä varaston muutos. Jos varasto on kasvanut tilikauden aikana, pienentää se ostoja muutoksen verran. Vastaavasti jos varasto on pienentynyt, kuluja kirjataan muutoksen verran enemmän. (Tomperi 2004, 33 - 34.)

3.4 Yksityisöt- ja sijoitukset: kuinka yrittäjä hallinnoi yrityksen varoja

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen palkkaa, joten varojen nosto yrityksestä tapahtuu yksityisottoina, jotka pienentävät yrityksen omaa pääomaa. Näin ollen myös yritykseen sijoitettu raha tai tavara kasvattaa omaa pääomaa. Oma pääoma kasvaa myös yrityksen tehdessä voittoa ja pienenee tappiollisen toiminnan seurauksena. (Salin 2008, 94.) Kirjaukset voidaan tehdä oman pääoman tilille. Jos yksityisottoja ja –sijoituksia on kuitenkin paljon, suositellaan näiden tapahtumien seuraamista omilla tileillään. (Leppiniemi & Kaisanlahti 1985, luku 7.)

Yrittäjän ottaessa yrityksestä hyödykkeitä yksityiskäyttöön, se kirjataan kirjanpitoon tulona. Yksityiskäyttöön otetut tavarat arvostetaan joko ostohintaan tai sitä alempaan myyntihintaan. (Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut 2012.)

4 JK Valo ja Sähkö

Joni Komulainen perusti JK Valo ja Sähkön marraskuussa 2012. Yritys maahantuo led-valaisimia ja tarjoaa myös sähköasennuspalveluja. Koulutukseltaan yrittäjä on elektroniikka-asentaja, ja hän on myös suorittanut ammattitutkinnot sähköasennuksesta ja paperiteollisuudesta. Yrittäjällä oli ollut jo pitkään haaveena oman yrityksen perustaminen, sillä hän nauttii sähkötöiden tekemisestä. Hän koki myös, että led-valot ovat tulevaisuutta ja näki hyvän markkinaraon niiden myynnissä. Toiminnan hän aloitti pienimuotoisesti harrastuspohjalta myymällä valaisimia ensin tutuille, sillä hänellä on myös vakituinen päivätyö. Hänellä on kuitenkin tarkoitus laajentaa yritystoimintaansa ja toiveena työskennellä yrittäjänä päätoimisesti.

Toiminnan alussa yritykselle avattiin oma pankkitili, jotta liiketoiminta pysyisi erillään yrittäjän yksityisistä tuloista ja menoista. Yrittäjä teki samalla päätöksen, että käteismyyntiä ei ole, vaan kaikki myynti tapahtuu tilisiirtoina. Tämäkin helpottaa osaltaan yrityksen toiminnan seuraamista, sillä liiketapahtumat ovat helpommin todennettavissa eikä käteiskassaa tarvita. Tilin avaamisen yhteydessä yrittäjä osti pankilta laskutustoiminnon, jota käytetään verkossa nettipankin yhteydessä. Kyseinen ohjelma osoittautui kuitenkin kalliiksi ja hankalaksi käyttää, joten hän päätyi vaihtamaan laskutusohjelmaa muutaman kuukauden jälkeen. Yrittäjä valitsi uudeksi laskutusohjelmaksi Helposti Lasku -ohjelman, joka oli edullinen ja toiminnoiltaan tarpeeksi kattava.

Yrittäjä on pitänyt yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa Excelissä yrityksen tuloista ja menoista. Toiminta laajenee kuitenkin koko ajan, eikä kyseinen tapa enää riitä pitämään yrittäjää ajan tasalla yrityksen asioista. Tavaravarasto on myös kysynnän myötä kasvanut, ja yrittäjä huomasi tarvitsevänsä jonkinlaisen varastonseurantaohjelman, jonne voisi syöttää aina uudet vastaanotetut tuotteet. Hän pohti, että laskutusohjelman olisi hyvä olla myös linkitettyä sii-

hen, jotta myydyt tavarat poistuisivat varastosta laskun tekemisen myötä. Tutkiessaan vaihtoehtoja hän löysi Merit Aktiva -nimisen kirjanpito-ohjelman, josta löytyi myös sekä varastonseuranta että laskutus.

Opinnäytetyötä aloittaessani tarkoitus oli toteuttaa yrityksen kahdenkertainen kirjanpito Excelin avulla. Vaikka opinnäytetyötä tehdessäni käytössä oli jo kirjanpito-ohjelma, halusin silti toteuttaa ensimmäisen vuoden kirjanpidon Excelissä. Tämä siksi, koska kirjanpito-ohjelmat ovat toiminnoiltaan hyvin automatisoituja. Excelin avulla toivoin saavani paremman kuvan käytännön kirjanpidon tekniikasta, ennen kuin siirtyisin käyttämään oikeaa kirjanpito-ohjelmaa.

4.1 Kirjanpidon toteutus

Aloitin kirjanpitoprojektin suunnittelemalla, millaisen Excel-pohjan kirjanpito tarvitsisi. Sekä minun että yrittäjän toiveena oli, että se olisi mahdollisimman yksinkertainen, selkeä ja helppo käyttää. Osaan käyttää Exceliä ihan kiitettävästi, mutta koska se ei ole vahvimpia puoliani, teetätin pohjan kyseiseen ohjelmaan perehtyneellä henkilöllä. Hän huolehti pohjan teknisestä toteutuksesta ohjeitteni mukaan. Pohjan mallina toimi taulukko teoksesta Käytännön kirjanpito, koska se oli selkeä ja mahdollinen toteuttaa Excelissä.

Pohjaan tehtiin kaksi taulukkoa, päiväkirjataulukko ensimmäiselle välilehdelle, ja pääkirjataulukko toiselle välilehdelle. Päiväkirjaan tapahtumat kirjataan aikajärjestyksessä allekkain, ja kirjaukset tehdään tileille, jotka juoksevat vaakatasossa vasemmalta oikealle. Ensimmäiseen sarakkeeseen kirjoitetaan tapahtuman numero, ja sama numero kirjataan kyseisen tapahtuman tositteeseen. Numeron jälkeen on selite-sarake, johon kirjoitetaan lyhyesti, mistä liiketapahtumasta on kyse. Sen jälkeen kirjataan tapahtuman päivämäärä, jonka perusteella pohja poimii tapahtuman vuoden ja kuukauden seuraaviin sarakkeisiin. Päivämäärän perusteella tieto siirtyy seuraavalle välilehdelle pääkirjaan oikean kuukauden kohdalle. Tarkasteltava tilikausi on 13 kuukauden mittainen, joten vuositieto tarvittiin, koska samannimisiä kuukausia on tilikaudessa enemmän kuin yksi. Jos tilikausi olisi ollut normaali 12 kuukauden mittainen, vuositietoa ei olisi tarvittu. Kyseinen toiminto mahdollisti myös sen, että vaikka tapahtumat eivät olisikaan

juoksevan päivämäärän mukaisesti kirjattu päiväkirjassa, pohja osaa poimia tapahtumat pääkirjaan oikean kuukauden kohdalle juuri näiden numeroiden perusteella. Tämä osoittautui oikein toimivaksi ratkaisuksi, sillä muutama tositem löytyi vasta tiliotteen läpikäynnin yhteydessä, minkä vuoksi kyseiset tapahtumat jouduttiin kirjaamaan päiväkirjassa eri kuukauden tapahtumien kohdalle.

Tiedot päiväkirjasta siirtyvät siis pääkirjaan toiselle välilehdelle, jossa päiväkirjan tilit on järjestetty ensimmäiseen sarakkeeseen ylhäältä alaspäin. Tilien kuukausikohtaiset kokonaissaldot näkyvät sarakkeissa, jotka juoksevat vasemmalta oikealle. Sarakkeet on nimetty tilikauden kuukauden ja vuoden mukaan ensimmäisestä viimeiseen. Jokaisella kuukaudella on kaksi saraketta, jotka edustavat tilin debet- ja kredit-puolia. Pääkirjassa tapahtumat näkyvät siis tili- eli asiajärjestyksessä. Viimeisen kuukauden jälkeen on avustavat päätösviennit-tili, jota tarvitaan tilikauden lopussa varastokirjauksen tekemiseen. Tämän jälkeen on sarake, jossa näkyvät kaikkien tilien koko tilikauden kokonaissummat niin debet- kuin kredit-puolella. Kokonaissummien perusteella pohja laskee kunkin tilin debet- ja kredit-puolien erotuksen ja näyttää sen saldot-sarakkeessa. Saldojen jälkeen vasemmalla on vielä tulos- ja viimeisenä tasetili. Näihin luvut piti vielä ensimmäisessä versiossa siirtää käsin.

Kun pohjan ensimmäinen versio oli valmis, tutustuin itse kirjanpitoaineistoon eli tositemisiin. Halusin koota kaikki tilikauden tositemet yhteen mappiin, jotta koko aineisto olisi helposti käsiteltävissä yksissä kansissa. Tulostin ensin kaikki myyntilaskut ja tiliotteet, koska ne olivat arkistoitu vain sähköisessä muodossa. Tämä selkeytti mielestäni kirjanpidon toteuttamista huomattavasti, sillä pystyin numeroimaan kaikki tositemet fyysisesti ja laittamaan ne aikajärjestykseen. Saatuaan tilikauden tositemet järjestyksessä yksiin kansiin siirryin Excel-pohjan pariin.

Kirjausten aloittaminen toi heti päänvaivaa. En aluksi on ollut varma, mille päivälle tositemen kirjaisin, sillä yhdestä liiketapahtumasta voi olla jopa kolme eri päivämäärää: lähete, lasku ja itse maksusuoritus. Koska tarkoitus oli tehdä kirjanpito suoriteperusteisena, joka käytännössä tarkoittaa laskutusperustetta, kirjasin tapahtumat laskun päivämäärän mukaan. Myyntilaskut kirjasin ensin

myyntisaamiset-tilille laskun päivämäärän mukaan, ja suorituksen tullessa pankkitilille kuittasin kyseisen tapahtuman pois myyntisaamisista.

Myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden ostotapahtumat kirjasin kuitenkin maksu-
rusteisesti sille päivälle, jolloin maksu on suoritettu. Ostolaskut eivät tässä tapahtumassa vielä ole varsinaisia vahvistuksia kaupasta, vaan kauppa vahvistuu vasta sitten, kun osto on maksettu. Enimmäkseen kirjasin myös muut tapahtumat maksupäivän mukaan, sillä myyntilaskujen lisäksi ei suoriteperusteisia tapahtumia juurikaan ollut. Alun epävarmuuden jälkeen kirjaaminen alkoi sujua melko luontevasti.

Tositteet numeroin juoksevasti alkaen numerosta yksi. Jokaisen kuukauden lopussa tarkistin pääkirjasta pankkitilin saldon, että se täsmäsi kyseisen kuukauden tiliotteen saldon kanssa. Tämä toi joka kerta onnistumisen tunteen siitä, että pohja toimii, laskee saldot ja siirtää ne oikeisiin kohtiin pääkirjaan. Yhteensä tositemkirjauksia koko tilikaudelta kertyi reilu pari sataa kappaletta.

Pohjan tililuettelo ei heti ollut aivan toimiva, vaan sitä jouduttiin muuttamaan muutaman kerran. Ensimmäisessä versiossa oli muutamia kulutilejä, joille ei tilikauden aikana tulisi monta kirjausta. Tällaisia tilejä olivat esimerkiksi jäsenmaksut, pankin palvelumaksut ja vakuutukset. Nämä tilit yhdistettiin ensin hallintokulut-tiliksi, ja lopulliseen versioon yhdisteltiin vielä lisää tilejä muut liikemenot-tiliksi. Tämä siksi, että näitä menoja on tilikauden aikana vähän, ja niiden seuraaminen omilla tileillään ei ole tarpeellista. Yhdistely mahdollisti siis sen, että samalle tilille voi kirjata useampia erilaisia tapahtumia. Tapahtuman selite kertoo kuitenkin, mistä menosta on kyse. Pohjan käyttö on myös nopeampaa, kun tilimäärä on pieni eikä taulukkoa tarvitse selata vaakasuunnassa jatkuvasti.

Yrittäjä teki monia pieniä työkaluinvestointeja ensimmäisen tilikauden aikana, joita hän halusi seurata erikseen. Tämän vuoksi tililuetteloon lisättiin pienhankinnat-tili, jolla on tarkoitus seurata työkaluista johtuvia, kerralla kuluksi kirjattavia menoja.

Pääkirjan tilijärjestystä jouduttiin myös muuttamaan, sillä huomasin kirjausten aloitettuani, että ne eivät olleet loogisessa järjestyksessä. Tilit järjestettiin virallisen tililuettelon järjestyksen mukaan siten, että ylimmäisenä ovat taseen debet-puolelle päättyvät tilit, sen jälkeen taseen kredit-puolelle päättyvät tilit, ja sitten tulostilin kredit- ja viimeiseksi tulostilin debet-puolelle päättyvät tilit. Tässä vaiheessa pohjaan lisättiin myös toiminto, jossa luvut siirtyvät saldot-sarakkeesta suoraan tulos- ja tasetilien oikeille puolille.

Tilikauden tulos tili lisättiin tässä vaiheessa pääkirjaan, sillä huomasin sen puuttuvan kokonaan. Samalla lisättiin toiminto, jossa pohja laskee tulostilin tuottojen ja kulujen erotuksen eli tilikauden tuloksen, ja kirjaa summan tulos-tilille debettiin tai krediitiin sen perusteella, kumpi puoli on pienempi. Pohja osaa siis päätellä, onko tulos voitollinen vai tappiollinen. Vastakirjaus tulee myös automaattisesti taseeseen tämän kirjauksen perusteella.

Pohdin pitkään, seuraanko yksityisottoja ja –sijoituksia omilla tileillä, sillä niiden seuraaminen erikseen on hyvän kirjanpitotavan mukaista, ja veroilmoitukseen nämä tiedot on kuitenkin eroteltava. Koska ensimmäisen tilikauden aikana ei kuitenkaan ollut yhtään tavaraoottoa ja vain muutama yksityissijoitus ja –otto, päädyin käyttämään ainoastaan oman pääoman tiliä molempien tapahtumien kirjauksiin. Tilinpäätöstä tehdessä kyseiset tilit tulee joka tapauksessa päättää omaan pääomaan, sille ne eivät ole virallisia tilinpäätöstilejä.

Pohjan lopulliseen versioon tilejä päätyi tulos- ja tasetilien lisäksi vain 11, mutta liiketoiminnan pienuuden huomioon ottaen osoittautui toimivaksi määräksi. Kirjaaminen piti aloittaa näiden kaikkien muutoksien tekemisen takia muutamaan kertaan alusta ja se hidasti kirjanpidon toteuttamista.

Avustavan päätösviennin eli varastokirjauksen tekeminen edellytti inventaarion tekemistä. Toteutimme sen yhdessä yrittäjän kanssa. Kävimme läpi kaikki hyllyssä olevat tuotteet ja laskimme niiden lukumäärän ja hankintahinnan. Hankintamenon määrittäminen oli aluksi vaikeaa, sillä samalla tuotteella on tilikauden aikana voinut olla useita eri hintoja ostoerien alennuksien vuoksi. Käytimme tuotteiden arvostuksessa FIFO-periaatetta (ensin hankitut tuotteet on myyty en-

sin), koska vain tämä tapa hyväksytään verotuksessa. Siksi periaatetta on hyvä käyttää myös kirjanpidossa ja hankintamenon määrittäminen on helpompaa. Varaston arvo tilikauden lopussa kirjattiin kirjanpitoon varasto-tilille taseen debet-puolelle varoihin, ja vastakirjaus tulos tilille krediitiin pienentämään tilikauden ostoja ja näin siis kasvattamaan tilikauden tulosta.

Kun kaikki tilikauden kirjaukset oli tehty varastokirjaus mukaan luettuna, näyttivät tulos- ja tase-tilit juuri oikeita summia. Pankkitilin saldo taseessa täsmäsi joulukuun tiliotteen viimeisen päivän saldon kanssa ja myynnit, ostot ja muut kulut pitivät paikkansa. Myyntisaamiset ja ostovelat olivat nolllilla niin kuin niiden pitikin, ja oma pääoma-tili osoitti summan, jonka yrittäjä oli sijoittanut yritykseensä. Tarkoitus oli tehdä myös virallinen tuloslaskelma ja tase Excelin avulla. Tajusin kuitenkin, että kirjanpito-ohjelmat yleensä tekevät tällaiset raportit automaattisesti. Siirsin siis Excel-pohjasta tulos- ja tasetilien saldot Merit Aktiva -kirjanpito-ohjelmaan. Näiden tilikauden loppusaldojen perusteella ohjelma muodosti tuloslaskelman ja taseen helposti napin painalluksesta. Tilikauden loppusaldothan ovat samalla seuraavan tilikauden alkusaldoja, joiden syöttäminen ohjelmaan oli myös kirjanpidon jatkuvuuden ja sujuvuuden kannalta välttämätöntä, sillä tarkoitus on jatkaa kirjanpitoa kyseistä ohjelmaa käyttäen.

Tuloslaskelmassa ja taseessa tiedot näyttivät olevan virallisen kaavan mukaisesti. Ainoastaan varaston muutos -tieto näytti olevan väärässä kohdassa tuloslaskelmaa. Huomasin, että ohjelman tililuettelossa oli vain keskeneräisten ja valmiiden tuotteiden varaston muutos -tili, joka tuloslaskelmassa esitetään heti liikevaihdon jälkeen ja korjaa kyseistä lukua. Tämä tili on kuitenkin käytössä vain valmistustoimintaa harjoittavilla yrityksillä, eikä tilille voi kirjata valmiina myytäväksi ostettujen tavaroiden hankintamenoa. Tililuettelosta puuttui kokonaan tämä varaston muutostili, joka korjaa ostoista koituvia kuluja. Luetteloa voi kuitenkin muokata vastaamaan yrityksen toiminnan tarpeita, joten lisäsin kyseisen kulutilin tililuetteloon ostotilien ryhmään. Korjasin varaston muutoskirjauksen oikealle tilille, ja tämän jälkeen tieto näkyi oikeassa kohdassa tuloslaskelmaa. Kirjanpito ja tilinpäätös ensimmäiseltä vuodelta olivat siis valmiit.

4.2 Verolaskelmien toteutus

Ensimmäisen tilikauden arvioitu yritystulo huomioitiin yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa muiden palkkatulojen veroprosentin korotuksena. Yhdenkertaisen kirjanpidon vuoksi yritykselle ei ensimmäisenä tilikautena muodostunut tasetta, joten yritystulo verotettiin kokonaan ansiotulona. Opinnäytetyöni toinen tehtävä oli selvittää, kuinka paljon veroja olisi maksettu, jos kirjanpito olisi tehty kahdenkertaisena ja yrityksen taseen perusteella olisi pystytty laskemaan yrityksen nettovarallisuus ja sitä kautta osa yritystulosta katsottu pääomatuloksi. Tarkoituksena oli tehdä vertailulaskelmat siitä, eroaako maksettavan veron määrä laskettaessa pääomatuloksi 20 %:n tai 10 %:n vuotuinen tuotto yrityksen nettovarallisuudelle verrattuna siihen, että koko yritystulo verotetaan ansiotulona.

Tavoitteeksi muodostui saada suuntaa antavat tiedot verotuksellisista eroista, sillä täysin paikkaansa pitävien laskelmien tekeminen on hyvin haastavaa ja aikaa vievää. Mitä enemmän otin selvää siitä, mitä tarkkojen verolaskelmien toteuttaminen vaatisi, sitä selvemmäksi minulle kävi tosiasia, että verotus on aivan oma taiteen lajinsa ja vaatii asiantuntemusta ja syvää perehtymistä aiheeseen. Tarkkojen laskelmien tekeminen etenkin ansiotuloista maksettavista veroista olisi jo itsessään kokonaan oma opinnäytetyön aihe. Tämän vuoksi en huomioi ansiotuloverotuksessa tehtäviä erilaisia vähennyksiä, koska niiden paikkansa pitävyydestä ei ole varmuutta ennen kuin lopullinen verotuspäätös on tehty. Verotuksessa tehtävien vähennysten vuoksi myös verotettava ansiotulo vaihtelee eri veroja laskettaessa, sillä esimerkiksi valtionverotuksessa huomioidaan eri vähennykset kuin kunnallisverotuksessa. Laskelmissani käytän siis bruttosummia ja lasken kaikki verot käyttäen samaa verotettavan tulon määrää.

Laskelmat toteutin Excelissä. Ensiksi kirjasin yrityksen tilikauden tuloksen yhteen soluun, jotta voisin käyttää lukua kaavoissa helposti klikkaamalla kyseistä solua. Samalla tavalla kirjasin yrityksen nettovarallisuuden viereiseen soluun. Nettovarallisuus oli tässä tapauksessa helppo selvittää. Yrityksen taseessa olevat varat koostuvat tällä hetkellä ainoastaan varastossa olevista tuotteista, jotka on arvostettu lain mukaisesti. Yrityksellä ei ole ollenkaan vierasta pääomaa.

Koska yritys ei ollut tarkasteluvuonna arvonlisäverovelvollinen eikä palkanmaksuakaan ollut, myöskään siirtoveloissa ei ole verohallinnolle tilitettäviä ennakonpidätys- sotu- tai arvonlisäverovelkoja. Mitään eriä ei siis tarvitse varoista vähentää. Yrittäjällä ei itsensä lisäksi ole muuta työvoimaa, joten varallisuuteen ei voida lasketa summaa, joka vastaisi 30 %:a edellisten 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen määrästä. Yrityksen nettovarallisuus on siis yhtä kuin varastossa olevien tuotteiden arvo.

Nettovarallisuuden perusteella yritystulosta määritetään ensin pääomatulon osuus. Koska pääomatuloksi voidaan katsoa joko 20 %:n tai 10 %:n vuotuinen tuotto nettovarallisuudelle, kirjasin kyseiset prosentit vierekkäisiin soluihin, jotta voisin käyttää niitä laskentakaavoissa. Lisäsin viereiseen sarakkeeseen vielä vaihtoehdon 0 %, joka tarkoittaa, että koko yritystulo katsotaan ansiotuloksi. Taulukkoon tulee siis kolme eri laskelmaa maksettavista veroista.

Koska ensimmäinen tilikausi oli pitempi kuin 12 kuukautta, jouduin sisällyttämään pääoman laskentakaavaan jakolaskun, jossa tilikauden todelliset kuukaudet jaetaan 12 kuukaudella. Tämän jälkeen saatu tulos kerrotaan vuotuisella nettovarallisuuden tuottoosentilla ja vielä itse nettovarallisuudella. Tein laskelmat sekä 20 %:n että 10 %:n vaihtoehtoista. Vastauksiksi sain yritystulon pääomatulo-osuuden. Sarakkeessa, jossa pääoman tuottoosentti on 0 %, pääomatulon osuus on tietenkin 0 euroa. Muita pääomatuloja yrittäjällä ei ole, joten pääomatulon osuus oli nyt määritetty.

Tämän jälkeen tein vähennyslaskun, jossa yritystulosta vähennetään pääomatulo-osuus. Vastaukseksi sain summan, joka katsotaan ansiotuloksi. Koska pääomatulo-osuudesta on kolme eri vaihtoehtoa, myös ansiotulosta sain kolme eri lukua. Yritystulon ansiotulo-osuus lasketaan mukaan luonnollisen henkilön muihin ansiotuloihin. Tätä varten lisäsin taulukkoon luvun, joka vastaa yrittäjän kyseisenä verovuonna ansaitsemia bruttopalkkatuloja. Laskettuani nämä luvut yhteen sain verovuoden kokonaisansiotulon määrän.

Kun kaikki tarvittavat luvut oli laskettu taulukkoon, pääsin itse verolaskelmien pariin. Koska tulolajeista oli kolme eri laskelmaa, myös verot piti laskea jokai-

sesta erikseen. Pääomatulojen kiinteä veroprosentti 50 000 euroon saakka oli 30 % vuonna 2013. Kerroin siis pääomatulo-osuuden kyseisellä prosentilla joka osoitti pääomatulosta maksettavan veron määrän. Koska 20 %:n tuotto nettovarallisuudelle tarkoittaa suurempaa pääomatulo-osuutta kuin 10 %:n tuotto, myös verot tästä summasta olivat tietenkin suuremmat. Kokonaan ansiotuloksi katsottuna veroja pääomatuloista ei tietenkään koitunut.

Seuraavaksi laskin ansiotuloista maksettavan veron. Valtiolle verot maksetaan progressiivisen taulukon mukaan. Kyseisen taulukon löysin verottajan sivuilta ja sen avulla tarkistin, mille välille kokonaisansiotulot taulukossa sijoittuvat. Alarajan kohdalla vero on kiinteä euromäärä, ja alarajan ylittävältä osalta prosentuaalinen. Lisäsin nämä tiedot taulukkoon, joiden perusteella sain laskettua valtiolle maksettavan veron. Kunnallisveroprosentti on kiinteä, samoin kirkollisvero. Nämä summat sain kertomalla kokonaisansiotulon kyseisillä prosenteilla. Viimeisenä laskin myös prosentuaalisen, Kelalle maksettavan sairausvakuutusmaksun määrän ansiotuloista.

Kun kaikki verot oli erikseen selvitetty, laskin ne vielä yhteen saadakseni kokonaissumman maksettavista veroista. Lopputuloksena oli siis kolme laskelmaa kokonaisveroista.

Summat olivat hyvin lähellä toisiaan, mutta pieniä eroja oli havaittavissa. Suurimmat verot olivat laskelmassa, jossa koko yritystulo katsottiin ansiotuloksi. Hieman vähemmän veroja koitui versiossa, jossa pääomatuloksi katsottiin 10 %:n vuotuinen tuotto yrityksen nettovarallisuudelle. Vähiten maksettavia veroja jäi laskelmassa, jossa pääomatuloksi katsottiin 20 %:n vuotuinen tuotto yrityksen nettovarallisuudelle. Tälle oli selkeä selitys.

Pääomatuloista maksetaan veroa kiinteällä 30 %:n verokannalla, ja 50 000 (v.2013) euron ylittävältä osalta kiinteällä 32 %:n verokannalla. Ansiotulojen verotus on progressiivista. Mikäli tulot ovat suuret, myös veroprosentti on korkea ja voi helposti nousta korkeammaksi kuin 30 % tai 32 %. Tämän takia mitä suurempi osa tuloista katsotaan pääomatuloksi, sitä pienemmäksi verot niiden osalta jäävät. Tämä toimii tietenkin myös toisin päin. Jos ansiotulot ovat pienet,

veroprosentti jää usein matalammaksi kuin 30 %. Tällöin ei ole kannattavaa laskea pääomatuloksi 20 %:n vuotuista tuottoa nettovarallisuudelle, sillä pääomatuloja verotettaisiin suuremmalla verokannalla kuin ansiotuloja. Silloin kannattaa vaatia pääomatuloksi katsottavan ainoastaan 10 %:n vuotuinen tuotto tai vaihtoehtoisesti koko yritystulon katsominen ansiotulona.

Tekemäni laskelmat ovat siis vain suuntaa antavia eivätkä suinkaan koko totuus. Niiden perusteella kävi kuitenkin selväksi, että ansiotulojen progressiivisen verotuksen takia tässä tapauksessa olisi ollut kannattavampaa, jos viime vuoden verotuksessa olisi yritystulo jaettu pääoma- ja ansiotuloon. Näin veroja olisi koitunut maksettavaksi hieman vähemmän. Mutta koska kahdenkertaista kirjanpitoa ei pidetty eikä tasetta siksi muodostunut, koko yritystulo verotettiin ansiotulona. Kun kirjanpito tästä tilikaudesta eteenpäin tehdään kahdenkertaisena, voidaan verotuksessa soveltaa yritystulon jakoa pääoma- ja ansiotuloksi ja näin vaikuttaa hieman verojen maksettavaan määrään vertailulaskelmien avulla.

4.3 Yrityksen tulevaisuuden näkymät

Yrittäjä pyrkii tulevaisuudessa laajentamaan liiketoimintaansa. Yritystoiminnan kasvu tuo mukanaan monia muutoksia. Tarkoitus on kuitenkin tehdä niitä varovaisesti ja pikku hiljaa, sillä yrittäjällä ei ole vielä lähivuosina suunnitelmassa luopua normaalista päivätyöstään. Hän haluaa varmistaa säännöllisen palkkatulon toimimalla yrittäjänä vielä toistaiseksi ainoastaan sivutoimisesti. Näin yritystoimintaan olennaisesti kuuluva riski tulee tiedostetusti minimoitua. Visioita hänellä kuitenkin riittää, ja muutoksia on luvassa jo tänä vuonna.

Yritys hakeutui arvonlisäverovelvolliseksi tammikuussa 2014, sillä yrittäjä arvioi liikevaihdon ylittävän 8500 euron vähäisen toiminnan rajan kalenterivuodessa. Tämä tuo mukanaan uusia haasteita niin kirjanpidon hoitoon kuin muuhunkin yritystoimintaan arvonlisäverolain asettamien vaatimusten myötä.

Vaikka raja-arvojen mukaan JK Valo ja Sähkö on oikeutettu tilittämään arvonlisäverot kerran kalenterivuodessa, yrittäjä valitsi kuukausikohtaisen tilityksen. Hän arveli, että pysyisi näin menettelemällä paremmin ajan tasalla myyntien ja

ostojen arvonlisäveroista. Hän halusi myös varmistaa rahan riittävyyden tilityksen yhteydessä, sillä summat eivät näin ehtisi kasvaa liian suuriksi lyhyemmässä ajassa. Yrittäjä on jo tilittänyt arvonlisäverot alkuvuoden osalta verkossa toimivan verotilin avulla, ja hänen sanojensa mukaan se on käynyt mutkattomasti ja helposti.

Jos kirjanpito toteutettaisiin Excelin avulla nettomenetelmää noudattaen, tililuetteloon tulisi lisätä arvonlisäverokirjauksia varten myynnin alv-velka-tili, jonka kredit-puolelle kirjattaisiin myynnistä koituva, tilitettävä arvonlisävero. Myyntitilille kirjattaisiin siis vain arvonlisäveroton nettohinta. Tililuettelossa tulisi myös olla hankintojen alv-saamiset-tili, jonka debet puolelle kirjattaisiin ostoista johtuvat vähennettävät arvonlisäverot. Nämä kaksi tiliä päätetään maksettava alv-velka tilille, joka näyttää tilitettävän ja vähennettävän arvonlisäveron erotuksen. (Tomperi 2004, 62.) Exceliä käytettäessä kaikki nämä kirjaukset tehtäisiin siis manuaalisesti käsin.

Koska yrittäjällä on nyt käytössään kirjanpito-ohjelma, on arvonlisäverokirjausten tekeminen vaivattomampaa, sillä ohjelma erittelee veron automaattisesti myynti- ja ostokirjausten yhteydessä. Tätä varten tilikartasta löytyy jokaiselle arvonlisäverokannalle omat myynti- ja ostotilit. Ohjelma laskee myös automaattisesti tilitettävän arvonlisäveron määrän, jonka avulla kuukausikohtainen tilitys on helppo tehdä.

Yrittäjä on tähän asti säilyttänyt myytäviä tuotteita kotonaan, mutta liikevaihdon kasvaessa myös tavaravarasto on kasvanut. Hän päätti tämän vuoksi vuokrata pienen liiketilan, jossa pystyisi säilyttämään myytäviä tuotteita sekä työkaluja, joita tarvitsee asennustöissään. Sopivan tilan hän löysi helposti yrittäjätuttavansa kautta. Tilan yrittäjä saa käyttöönsä kevään aikana. Se tulee toimimaan myös paikkana, jonne hän voi viedä asiakkaitaan ja esitellä heille tuotteita paikan päällä. Kyseessä ei siis ole varsinainen myymälä, sillä yrittäjällä ei ole päivätöittensä takia mahdollista tehdä myyntityötä kuin satunnaisesti. Asiakkaille avoin myymälä on kuitenkin suunnitelmissa avata myöhemmin tulevaisuudessa, mikä todennäköisesti tulee vaatimaan myös työntekijän palkkaamista myyntityöhön.

Työntekijän palkkaaminen tuo mukanaan uusia velvoitteita. Yrittäjän on vakuutettava työntekijä lakisääteisillä työeläke- ja tapaturmavakuutuksilla. Lisäksi työnantajan tulee periä työntekijän palkasta veroa ennakonpidätyksenä työntekijän verokortin osoittaman prosentin mukaisesti ja tilitettävä se verohallinnolle. Yrittäjän on myös maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksua, joka tilitetään verottajalle ennakonpidätyksen ohessa. Tilitys tapahtuu verotilin kautta kausiveroilmoituksella arvonlisäveron tilityksen tavoin. Apuna palkanlaskennassa yrittäjä voi käyttää internetissä olevaa maksutonta palkanlaskentapalvelua palkka.fi, jonka avulla voi muun muassa laskea työntekijän palkan sivukuluineen ja tehdä tarvittavat kuukausi- vuosi- ja muut ilmoitukset verottajalle ja vakuutusyhtiöille. Palvelu on valtion ja vakuutusyhtiöiden ylläpitämä ja tarkoitettu erityisesti pienyrittäjien käyttöön. (Yrityksen verotietopaketti 2013, 35 - 44.)

Kirjanpidon näkökulmasta työntekijän palkkaaminen tarkoittaa lisää uusia tilejä, sillä palkat ja niistä koituvat sivukulut tulee kirjata omille tileilleen. Kaikista palkkoja koskevista suorituksista on myös pidettävä palkkakirjanpitoa, ja sitä on säilytettävä muun tosineaineiston tavoin kuusi vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, jonka aikana tilikausi päättyy. (Koponen 2004, 142.)

Toistaiseksi myynti on tapahtunut ainoastaan laskulla, jonka perusteella asiakas maksaa ostamansa tuotteet yrityksen pankkitilille. Asiakkaan maksutapahtuman nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi yrittäjä on suunnitellut hankkivansa korttimaksupäätteen, jonka avulla asiakas voisi maksaa tuotteet heti ostopäätöksen tehtyään. Käteismyyntiä ei tulevaisuudessakaan ole aikomus järjestää, sillä yrittäjän mielestä tilisiirto on helppo ja toimiva ratkaisu laskutettaessa asiakasta, ja tarkoituksena on sen lisäksi mahdollistaa vain pankki- ja luottokortilla tapahtuva maksuvaihtoehto. Maksupäätteen hän aikoo hankkia vielä tämän vuoden aikana.

Tilan vuokraaminen ja maksupäätteen hankinta tuovat mukanaan tietenkin lisää kuukausittaisia menoja. Kyseiset investoinnit eivät kuitenkaan vielä ole niin suuria, että niihin tarvittaisiin vierasta pääomaa. Yrittäjän suunnitelmiin ei siis kuulu rahoittaa toimintaansa velkarahalla ainakaan lähitulevaisuudessa.

Kirjanpidon näkökulmasta arvonlisäverovelvollisuus ja uudet kulut vaativat tietenkin laajempaa tililuetteloa. Käytössä olevan kirjanpito-ohjelman tililuettelo on kuitenkin tarpeeksi kattava ja muokattavissa vastamaan yrityksen tarpeita.

5 Pohdinta ja yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa Case-yrityksen kahdenkertainen kirjanpito Excelin avulla sekä tehdä vertailulaskelmat yritystulon verotusvaihtoehdoista. Mielestäni tavoitteisiin päästiin hyvin. Excel-pohjasta saatiin yksinkertainen ja toimiva, ja kirjanpito saatiin sen avulla toteutettua kahdenkertaisena. Verolaskelmat antoivat uutta informaatiota yrittäjälle, jota hän varmasti tulee hyödyntämään tulevaisuudessa.

Kirjanpidon tekeminen Excelissä on toimiva ratkaisu, jos liiketoiminta on pieni-
muotoista ja käytettäviä tilejä vähän. Toki tähän vaikuttaa myös se, millaista ja kuinka automatisoitua pohjaa käyttää. Käyttämässäni pohjassa tilien lisääminen ja poistaminen on työlästä, joten tililuettelon tulisi olla sopiva heti alusta alkaen. Käyttämäni pohjaa en pysty sellaisenaan hyödyntämään yrityksen kirjanpidon toteutuksessa tulevaisuudessa, sillä jo arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen muuttaa tililuettelon ulkonäköä. Kuluva tilikausi voi tuoda mukanaan myös uudenlaisia liiketapahtumia toiminnan laajentumisen myötä, ja tämän vuoksi tililuettelon laajuuden määrittäminen etukäteen on vaikeaa. Laaja tililuettelo tekee kirjanpidon toteutuksesta myös työläämpää, sillä kirjausten tekemiseksi päiväkirjan taulukkoa joutuu selaamaan vaakatasossa edestakaisin.

Merit Aktiva -kirjanpito-ohjelman käyttö tuntuu tässä vaiheessa olevan siis toimivampi ratkaisu yrityksen kirjanpidon hoitoon, sillä ohjelman tililuettelo on kattava, ja sitä on mahdollista muokata. Ohjelman avulla hoituvat myös niin varaston, myynti- ja ostolaskujen kuin arvonlisäveronkin seuranta. Koska yrittäjällä on tarkoitus siirtyä liiketoiminnassa koko ajan ammattitaitoisempaan ja virallisempaan suuntaan, tukee kirjanpito-ohjelman käyttöönotto myös tätä tavoitetta.

Suuntaa antavat verolaskelmat osoittautuivat yrittäjälle todella hyödyllisiksi, sillä hän ei ollut aikaisemmin juurikaan osannut punnita verotuksellisia vaihtoehtoja.

Kahdenkertaisen kirjanpidon toteutus mahdollisti yrityksen nettovarallisuuden laskemisen, jonka perusteella yritystulo pystyttiin jakamaan pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin. Laskelmat osoittivat, että jako kannattaa, sillä yrittäjän korkean ansiotulojen veroprosentin takia maksettavan veron osuus jäisi näin pienemmäksi. Tämän perusteella totesimme myös, että yrityksen nettovarallisuutta kannattaa pyrkiä kasvattamaan, sillä silloin myös suurempi osa yritystulosta verotettaisiin pääomatulona.

Yrittäjä oli kaiken kaikkiaan hyvin tyytyväinen opinnäytetyön lopputulokseen, ja projektista oli sekä hänelle että itselleni paljon hyötyä. Sain varmuutta kirjanpidon toteutukseen jatkoa ajatellen, ja moni epäselvä asia selkeni työn edetessä hyvän teoriapohjan ja ohjaajan kanssa käytyjen keskustelujen avulla. On ollut myös hienoa huomata, että aiemmin hyvin haasteelliseksi mieltämäni tieteellisen tekstin lukeminen ja luominen on mielestäni prosessin myötä muuttunut huomattavasti helpommaksi. Jatkan yrityksen kirjanpidon toteuttamista hyvillä mielin opinnäytetyöstäni saadun kokemuksen avulla.

Lähteet

Arvonlisäverokantojen muutos 1.1.2013. Verohallinto. 2012.

[https://www.vero.fi/fi/FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Verokannat/Arvonlisaverokantojen_muutos_112013\(25811\)](https://www.vero.fi/fi/FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Verokannat/Arvonlisaverokantojen_muutos_112013(25811)). Luettu 18.3.2014.

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=arvonlis%C3%A4verolaki>. Luettu 10.3.2014.

Arvonlisäverovelvollisen opas 2011. Verohallinto. 2011.

[http://www.vero.fi/fi/FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvollisen_opas_2011\(16309\)](http://www.vero.fi/fi/FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvollisen_opas_2011(16309)). Luettu 12.3.2014.

Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut. Verohallinto. 2012.

https://www.vero.fi/fi/FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinotoiminnan_tuotot_ja_kulut. Luettu 9.3.2014.

Henkilöasiakkaan vero-opas 2013. Verohallinto. 2012.

<http://portal.vero.fi/public/default.aspx?nodeid=9372&culture=fi-FI&contentlan=1>. Luettu 20.3.2014.

KILA 2005/1757. Kirjanpitovelvollisuuden alkamispäivästä yrityksissä.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/717602942eb71ebdc22570210049e02b/a7bba30cd84a3ff3c22570a8005198e2?OpenDocument>. Luettu 11.3.2014.

KILA 1994/1275. Ulkomaalaisen kirjanpitovelvollisuus Suomessa.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/717602942eb71ebdc22570210049e02b/31609f4273a473a6c2256793002c7cbb?OpenDocument>. Luettu 26.2.2014.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kirjanpitoasetus>. Luettu 7.3.2014.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kirjanpitolaki>. Luettu 25.2.2014.

Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. Verohallinto. 2011.

[http://www.vero.fi/fi/FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi\(9362\)](http://www.vero.fi/fi/FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi(9362)) Luettu 12.3.2014.

Koponen, J. 2004. 2. uudistettu painos. Yrittäjän verokäsikirja. Helsinki: Verotieto Oy. Edita Prima Oy.

Leppiniemi, J. 2002. Varaston arvostaminen vaatii tarkkuutta. Taloussanomien

25.2.2002. <http://www.taloussanomien.fi/arkisto/2002/02/26/varaston-arvostaminen-vaatii-tarkkuutta/200230239/12>. Luettu 1.4.2014.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi R. 2010. Pieni kirjanpito- ja tilin-päätös. Helsinki: WSOYpro Oy.

Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 1985 (viimeisin päivitys 7.1.2014). Liikekirjanpito luku 7 Oman pääoman kirjaukset. Helsinki: Sanoma Pro Oy. Luettu 8.3.2014.

Murtomäki, O. 2007. 2. Uudistettu painos. Yrittäjän arvonlisäverokirja. Helsinki: Verotieto Oy. Edita Prima Oy.

Mäkinen, M., Stenbacka, J. & Söderström, T. 2007. 5. uudistettu painos. Tulos, tase ja verotus. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Sairausvakuutusmaksu vuonna 2013. Verohallinto. 2012.

[https://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Muut_ohjeet/Sairausvakuutusmaksu_vuonna_2013\(26276\)](https://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Muut_ohjeet/Sairausvakuutusmaksu_vuonna_2013(26276)). Luettu 20.3.2014.

Salin, M. 2008. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpito- ja verokirja. 2. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy. Edita Prima Oy.

Tikkanen, T. & Salin, M. 2002. 6. uudistettu painos. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. Helsinki: Verotieto Oy. Edita Prima Oy.

Toiminimen perustaminen ja vastuut. Suomen Yrittäjät. 2013.

<http://www.yrittajat.fi/fiFI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/elinkeinonharjoittaja> Luettu 4.3.2014

Tomperi, S. 2004.12. uudistettu painos. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#L2P38>. Luettu 3.3.2014.

Veroilmoituksen antaminen – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Verohallinto. 2012.

http://www.vero.fi/fiFI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ ja_ ammatinharjoittaja/Veroilmoitus. Luettu 21.3.2014.

Vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta. Verohallinto. 2011.

[https://www.vero.fi/fiFI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ ja_ saatio/Arvonlisaverotus/Vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisaverot\(9640\)](https://www.vero.fi/fiFI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ ja_ saatio/Arvonlisaverotus/Vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisaverot(9640)). Luettu 18.3.2014.

Yrityksen verotietopaketti. 2013. Helsinki: Verotieto Oy. Hansaprint Direct Oy.

Yritys- ja osinkoverotuksen muutoksia. Suomen Yrittäjät. 2013.

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verot/verot-2014/#progressio>. Luettu 19.3.2014.

ID	Selite	Pvm	Vuosi	Kuukausi	Myyntisaamiset		Pankki		Oma pääoma		Ostovelat		Myyntit	
					Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
206	204 Myyntilasku Matti Meikäläinen 1234	15.5.2013	2013	5	100,00									
207	205 Viresilinto Matti Meikäläinen 1234	20.5.2013	2013	5		100,00								100,00
208														
209														
210														
211														
212														
213														
214														
215														
216														
217														
218														

	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL	AM	
1																		
2																		
3																		
4	Varasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00		500,00	0,00	500,00				500,00		
5	Myyntisaamiset	1 486,45	1 482,81	1 479,38	0,00	232,63	232,63			7 535,68	7 535,68						0,00	
6	Pankki	1 488,30	1 562,83	450,28	232,63	228,69	0,00	243,28		8 419,13	5 767,86	2 651,27					2 651,27	
7	Oma pääoma	242,38	0,00	114,49	0,00	0,00	0,00	0,00		260,00	1 757,08	1 497,08					1 497,08	
8	Ostovelat	54,32	290,64	236,32	0,00	0,00	0,00	0,00		323,13	323,13						0,00	
9	Myyntit	1 715,65	0,00	1 482,81	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00	0,00	7 535,68		7 535,68				7 535,68	
10	Varaston muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		500,00		500,00		500,00				500,00	
11	Ostot	13,75	356,02	83,45	0,00	0,00	0,00	0,00		4 844,03	97,20	4 746,83					4 746,83	
12	Pienhankinnat	0,00	146,49	0,00	176,54	0,00	184,45	0,00		1 134,14	0,00	1 134,14					1 134,14	
13	Muut liikemenot	0,00	7,94	0,00	52,15	0,00	58,83	0,00		500,52	0,00	500,52					500,52	
14	Tilikauden tulos																	1 654,19
15	YHTIENSÄ	5 000,85	3 846,73	3 846,73	461,32	461,32	243,28	243,28	500,00	500,00	23 516,63	23 516,63	9 532,76	9 532,76	8 035,68	8 035,68	3 151,27	3 151,27